

## Sevgi Üzerine Bir Şölen

Sevgi nedir, tesadüfen yaşadığımız hoş bir duygudan mı ibarettir yoksa bir rehber midir? Platon'un Şölen'i sevgi üzerinedir. Yunan mitolojisinde aşk tanrıçası olan Afrodite ve onun oğlu olduğu kabul edilen Eros'a övgülerle başlar şölen. Platon'un çıkış noktası, Yunan toplumunda genel geçer sevgi anlayışı olsa da Matineialı Diotima ile Sokrates arasında geçen diyalogla sevgiyi Tanrı olmaktan çıkarıp katıksız, her şeyden arınmış güzelliği temaşa etmede bir rehber haline getirir.

Sevgi bir Tanrı olamaz. Çünkü sevgi, bir şeyin sevgisidir ve sevdiği şeyi arzular. Arzulamak, bizde olmayan bir şeyi istemektir. Yoksun olduğumuz bir şeyi arzularız çünkü. Elbette arzulanan iyi ve güzeldir, kötü ve çirkin değil. Sevgi eğer Tanrı olsaydı, bu çıkarıma göre, güzellikten ve iyilikten yoksun olması gerekecekti.

Sevgi ne iyi ne de güzel bir şeydir. Çünkü sevgi iyinin, güzelin sevgisidir. Bu onun çirkin ve kötü olduğu anlamına gelmez. Sevgi güzelle çirkin, iyi ile kötü, yoksullukla bolluk arası bir şeydir. Sevgi, sevilen değil sevendir. Sevilen güzeldir, incedir, en usta varlıktır ama sevenin özü böyle değildir. O nedenle hep iyinin, güzelin, ölümsüzlüğün, bolluğun, bilginin peşindedir. Bilgisizlik neden kötüdür, çünkü cahil kişi iyilikten, güzellikten, akıldan yoksun olduğu halde hepsini kendisinde toplamış sanır. Yoksun olduğunu bilmeyen kimse ne diye kendinde olmayanın peşine düşsün! Bilginin peşine bilgiden mahrum olan düşer. Bilgelik en güzel şeylerden biridir. Sevgi de her güzelin sevgisi olduğu için bilgelik dostudur.

Güzeli, iyiyi, zenginliği, ölümsüzlüğü, bilgiyi vb. seven, aslında onları elde etmeyi istemektedir ve amacı mutluluktur. O halde en geniş anlamıyla sevgi, iyi olanı ve bizi mesut edenin elde etmeye yönelik arzudur. Ancak insanlar başka yollarla da mutluluk arayışına girebilmektedirler. Kimi alış verişe düşkündür, kimi bedenini güçlendirmeye, kimi de bilgisini genişletmeye. Sevginin yalnız bir türüsüne var gücüyle sarılıp onu sevgi diye isimlendirenler, aslında, bir bütüne verilmiş adı alıp sevmeyi, sevgiyi, seveni yalnız onun için kullanmaktadırlar. Sevmek kendi yarısını aramaktır, diyenler de var. Oysa onlar kötü gördükleri şeyi, kendi elleri ayakları dahi olsa, kesip atıyorlar. O halde sevgi, en genel anlamıyla iyinin sevgisidir; sevmek de iyiye her zaman sahip olma arzusudur.

Platon elbette burada bırakmaz meseleyi. İyinin peşinde olanlar, gösterdikleri çabayı nereye sarfederlerse emeklerine sevgi diyebiliriz, diye sorar. Madem ki, sevmek iyiye her zaman sahip olma isteğidir o halde seven, ölümsüz olanı arzulamaktadır. İnsan bunu ancak doğurma ile başarabilir. Doğurma hiçbir zaman çirkinlik içinde olamaz. Çünkü çirkin, sevgiyi oluşturamaz. İşte bu nedenledir ki, insan her güzel ve iyi olana ölümsüzlüğü elde etme arzusuyla yönelir. Güzellik, her doğuranın beşiğidir. Dolayısıyla güzelin ve iyinin sevgisi aslında ölümsüzlüğün sevgisidir. İnsan ruh ve bedenden ibaret bir varlık olduğuna göre onda cana ve bedene göre iki tür üretme gücü vardır. Bedenlerinde bereket taşıyanlar, ölümsüzlüğü elde etmek için kadınlardan yana giderler; onların sevme yolu çocuk üreterek ölümsüzlüğü sağlamaktır. Adlarını yaşatacak çocuklar dünyaya getirerek gelecek bütün zamanlar boyunca mutluluğa ereceklerini sanırlar.

Ruhları bereketli olanlara gelince; onlar düşünce ve sanat alanında verirler ürünlerini. Düşüncenin en güzel, en üstün şekli ise küçük büyük insan topluluklarının düzenini kuran düşüncelerdir ki, ona ölçü ve doğruluk denilmektedir. İçlerinde düşünce ve sanata ilişkin değerlerin tohumlarını taşıyanlar olgunluk çağına geldiklerinde eserlerini verebilmek için güzel, soylu, cömert canlar ararlar. Bulduklarında onlara erdemi, iyi insanın nasıl olacağını ve neler yapacağını anlatırlar. Kısacası canlarında iyinin, güzelin bereketini taşıyanlar o değerleri alabilecek kapasitedeki gençleri bulup onları eğitirler, onların gelişmesi için sarfederler bütün çabalarını. İşte asıl bu kimseler ürettikleri güzel eserler ve değerlerle kendilerini ölümsüzleştirmişlerdir.

Mademki güzellik, ölümsüzlük arzusuyla her doğurmanın, her yaratıcı eylemin beşiğidir, o halde ona nasıl ulaşılabilecektir? Elbette güzele, yalnız güzeli görecektir gözle bakabilme kabiliyetine sahip olarak. İnsan güzelliği önce bir bedende tanıyacak ve sevecektir. Sonra diğer bedenlerdeki güzelliğin daha önce tanıdığı o güzelliğin eşi olduğunu anladığında hepsindeki güzelliği sevecek ancak beden güzelliğine de takılıp kalmayacaktır. Bundan sonra yapacağı şey, ruh güzelliğini beden güzelliğinden üstün görerek onu aramaktır. Onu güzel davranışlarda ve işlerde görecektir, hepsindeki güzelliğin birbirine benzediğini anlayacaktır. Sonra bilimlere geçecek, onlardaki güzelliği görecektir. Böylece gözü keskinleşip daha geniş bir güzelliği farkettiğinde tek bir varlığa bağlanmayacak, önüne serilen engin güzellik karşısında sonsuz bilgi özleminin yarattığı engin düşüncelerle dolup taşacak, temaşa kuvveti artacak, güzelliğin özü ile karşı karşıya gelecek ve böylece bir tek bilgiye, güzelin bilgisine erişecektir.

Sevginin getirdiği bu noktaya ulaşan kişi hep var olan, doğumsuz, ölümsüz, artmaz eksilmez bir güzelliği temaşa edecektir. Bu, bir bakıma güzel bir bakıma çirkin, şuna göre güzel buna göre çirkin, bugün güzel yarın çirkin, bir yerde güzel bir yerde çirkin bir güzellik değildir. Bu öyle bir güzelliştir ki, ne bir yüzle, elle, ayakla ne de bedene bağlı bir şeyle gösterecektir kendini. Ne bir söz olacak ne de bir bilgi. Bütün güzelliklerin kendisinden pay aldığı artmaz eksilmez, değişmez bozulmaz salt güzelliştir o.

İşte her şeyden arınmış, soyunmuş, katıksız güzelliğin kendisini, insan tenine, bedenine, rengine daha bir sürü ıvır zıvırına bulanmış güzelliği değil bir tek görünüşüyle Tanrı güzelliğini temaşa edebilen, böyle bir güzellikle kaynaşabilen kimse gerçek erdemleri yaratabilecek, bir insanın elde edebileceği ölümsüzlüğe erişebilecektir. Çünkü taslaklara değil gerçeğin ta kendisine bağlanmıştır. İnsanın o salt güzellikle karşılaştığı an yok mu, der Platon, işte yalnız o an için insan hayatı yaşanmaya değer. İnsan kolay kolay kendine sevgiden daha iyi yardımcı bulamaz bu nimete ulaşmak için. İşte bunun için sevgiyi baş tacı etmek herkesin boynunun borcudur.